

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Odbor za gospodarstvo
Odbor za finance

Govor g. Roberta Polnarja predsednika Odbora za finance

Medparlamentarna konferenca
o stabilnosti, gospodarskem usklajevanju
in upravljanju v Evropski uniji (SECG)

torek, 28. september 2021,
9.45–15.30 (SEČ)
Slovenija

Videokonferenca

Zapleteno in neusklajeno obdavčevanje globalnih podjetij na ravni držav že leta dviguje ekonomski prah in razkriva ahilovo peto sodobnega kapitalizma.

Poslovni modeli, ki so jih razvile ikone digitalne ekonomije, od tehnoloških in marketinških inovacij pa vse do finančnih in poslovnih mahinacij, so hkrati predmet poslovnega občudovanja in preiskovanja regulatorjev trgov.

Davčno izogibanje je namreč izvrsten primer, do kod so pri kreativnem računovodstvu pripravljene iti glavni menedžerji in lastniki. Liberalizacija in financionalizacija poslovanja pa pričata, kako je večina te neverjetne rasti posledica tehnoloških inovacij, marketinške prepričljivosti in eksteritorialne poslovne strategije.

Sedež podjetja in razvoja ostane v eni državi, prodaja se preseli v drugo državo. Proizvodnja delov se porazdeli po svetu, distribucija se obvladuje iz tretjih držav, finance pa se skoncentrirajo v davčnih oazah. Formula je na pogled preprosta, izvedbeno in operativno pa je izjemno zahtevna.

Nobeno od teh podjetij nima jasne davčne rezidenčnosti, zato ker izkoriščajo davčne labirinte ZDA in EU, kjer različne zakonodaje denimo določajo sedež podjetja glede na lokacijo centralnega menedžmenta ali pa opredeljujejo rezidenčnost glede na prostor poslovanja.

Za nameček večje porazdeljujejo stroške s pomočjo transfernih cen, razvojnih izdatkov in finančnih računov, dobički pa se stekajo v davčne oaze.

Krog davčnega izogibanja je tako sklenjen. Efektivna davčna stopnja najdonosnejših korporacij na svetu je tako v povprečju na ravni enega do dveh odstotkov, velikani digitalnega poslovanja pa so vzorčna podoba neoliberalnega kapitalizma.

Ogromni profiti korporacij imajo štiri skupne imenovalce: tehnološko in poslovno inovativnost, moč globalnega povpraševanja, stagnacijo plač in sistematično izogibanje davčnim obveznostim. Korporacije so velike in močne, ker so med drugim njihovi dobički nedoumljivo nesorazmerni s plačanimi davki.

Z vidika držav je sporno predvsem to, na kakšnih temeljih določati davčne osnove, prihodke in odhodke družb. Poslovna praksa izkazuje, da lahko mednarodne korporacije z nizi povezanih in odvisnih družb, s transfernimi cenami, prenosi stroškov in dobičkov zlahka obvladujejo verige vrednosti zunaj davčnih sistemov.

Večina davčnih zajemanj temelji na teritorialnem principu, načelu ločenih pravnih oseb, na temelju sedeža podjetja ali vira dohodka. Toda prav zaradi mednarodne povezanosti poslovanja je morebitno dvojno obdavčevanje enako problematično kot davčno izogibanje. Prvo ogroža globalne poslovne transakcije, drugo pa domače proračunske vire.

Soočeni smo torej z dvojno zadrego; na eni strani je EU, ki prisega na davčni federalizem. Ta pušča državam članicam prosto pot in celo spodbuja davčno

konkurenco. Po dolgem in počez opevana fiskalna unija je doslej posegala zgolj na področje proračunskih primanjkljajev in zadolževanja držav, ne pa na področje davčnih sistemov in načinov obdavčevanja.

Na drugi strani je OECD (Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj), ki vztraja pri tem, da je treba za učinkovito rešitev doseči globalni konsenz v okviru celotnega vključujočega okvira, kar pa je zaradi različnih interesov, razvitosti in institucionalnih ustrojov držav težko in praktično nemogoče doseči, kot je pokazalo dosedanje ravnanje.

Sloviti logotip enega od digitalnih mastodontov je ogrizeno jabolko. EU z vsemi svojim ravnanji pri uvajanju davka na digitalne storitve samo sebe diskreditira na raven davčnega ogrizka.

Parlamentarizem je v svojem temelju sistem za iskanje ravnotežja med drugače mislečimi. Ali lahko parlamentarci članic Evropske unije omajamo formo mentis dosedanje neuspešnosti in neučinkovitosti? To se nam danes izpostavlja kot ključno vprašanje.